

6. SINIF KONUŞMADAN ÖNCE DİNLE ETKİNLİKLERİNİN ÖĞRENCİLERİN KONUŞMA VE DİNLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Oğuzhan SEVİM* Muhammed Salih KAPCI**

Öz

Bu çalışmanın amacı "konuşmadan önce dinle" etkinliklerinin ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin konuşma ve dinleme becerileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda "konuşmadan önce dinle" başlığı altında oluşturulan etkinlikler 60 altıncı sınıf öğrencisine uygulanmıştır ve bu uygulama dört hafta devam etmiştir. Çalışma ön-son test tek gruplu yarı deneysel desen modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Etkili Konuşma Ölçeği ve Dinleme Stilleri Anketi aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise basit ve kestirimsel istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, sınıf içinde uygulanan "konuşmadan önce dinle" etkinliklerinin öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde artırdığı ve etkili konuşma yapabilme becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme, konuşma, etkili konuşma, konuşmadan önce dinle etkinlikleri.

THE EFFECTS of 6th GRADE LISTEN BEFORE SPEAKING ACTIVITES on THE STUDENTS' SPEAKING and LISTENING ABILITIES

Abstract

The purpose of this study is to examine the effects of activities "titled listen before speaking" on secondary school 6th grade students' speaking and listening skills. In accordance with this purpose, the activities formed under the title of "listen before speaking" were applied to 60 6th grade students and this application continued for four weeks. The study was conducted in the pre-post test with single-control group design of quasi-experimental research model. The data of this study was attained by means of Listening Style Inventory and Effective Speech Scale. The simple and predictive statistical methods were used for analyzing the obtained data. At the end of this study, it has been found out that listen before speaking activities applied in the classrooms have affected positively the students' attitudes towards listening and improved their effective speaking abilities.

Key Words: Listening, speaking, effective speaking, listen before speaking activities.

*Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, oguzhan-sevim@windowslive.com

** Muş Alparslan Üniversitesi Rektörlüğü Uluslararası İlişkiler Birimi, salihkapci@gmail.com

GİRİŞ

İnsan, doğumdan ölüme kadar çevresiyle sürekli etkileşim içerisinde. Bireyin çevresiyle etkileşim içerisinde olması ve iletişim aracılığı ile kendini bir sosyal gruba ait hissetmesi birey açısından çok önemlidir(Bulut, 2004; Çetinkanat, 1996). Bireyin iletişim becerilerinin geliştirilmesinde ise eğitim ortamlarının önemli bir rolü vardır. Çünkü sınıf içi iletişim ortamlarının niteliği ve etkili olması, öğrencilerin başarı durumlarını, zihinsel ve kişisel gelişim süreçlerini doğrudan olumlu ya da olumsuz etkileyen bir faktör olarak görülmektedir (Pehlivan, 2005). Etkili iletişim, öğrencilerin dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesinde öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Konuşma becerisi günlük hayatta başvurulan en temel beceridir. Bireyin sosyal hayatını devam ettirebilmesi ve çevresi ile etkili bir iletişim ortamı oluşturabilmesi için konuşma becerisi hayati bir öneme sahiptir (Uçgun, 2007). Bireyin toplum içerisinde yaşamını devam ettirebilmesi, çevresi ile etkili bir iletişim ortamı kurarak yaşantılar oluşturabilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan bilgi birikiminin etkin bir şekilde aktarımını yapabilmesi için konuşma becerilerini etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekir (Doğan, 2009; Sevim ve Gedik, 2014). Bilginin paylaşımı noktasında en çok başvurulan yöntem olan konuşmanın etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi, bilgi aktarımının da verimli olmasını sağlar.

Dil öğrenme süreci dört temel becerinin (dinleme, konuşma, yazma ve okuma) kazanılmasını gerektirmektedir. Bu becerilerden dinleme ve konuşma becerileri birey tarafından diğerlerine göre daha erken yaşlarda kazanılırlar. Birey öğrenim hayatına başladığında ise ağırlıklı olarak yazma ve okuma eğitimine önem verilir (Doğan, 2009). Hâlbuki bireyin dil öğrenmedeki yeterliliği, öncelikli olarak konuşma becerisindeki yeterliliğine bağlı olduğu (Richard, 2008) ve her ne kadar konuşma becerisinin doğuştan gelen bir yetenek olarak görülse de eğitim sayesinde etkili konuşma ve iletişim becerilerinin geliştirilebildiği unutulmamalıdır (Özbay, 2005). Konuşma becerisinin nasıl geliştirileceği hususunda birçok fikir bulunmaktadır. Fakat bunlardan üzerinde en çok durulan fikir, iletişim sürecinde olan bireylerin konuşulanı iyi bir şekilde anlayabilmesi ve konuşulana etkin bir şekilde karşılık verebilmesi olarak tanımlanan dinleme becerisinin de konuşma becerisine paralel olarak geliştirilmesidir(Johnson, 1951). Birey kendini iyi ifade ettiğinde ve alıcı söylenenleri etkin bir şekilde dinlediğinde kaliteli bir iletişim süreci yaşanmış olur.

İletişim; konuşanın dinleyene bir şeyler aktardığı, dinleyenin de daha sonra konuşana cevap verdiği bir süreçtir. Bu iletişim sürecinin daha etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için doğuştan konuşabilme ve dinleyebilme becerileri ile dünyaya gelmiş bireylerin, hem anlama hem de anlatma becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir (Gücüyeter, 2009). Fakat konuşma becerileri gibi dinleme becerileri de

hep göz ardı edilmiş ve üzerinde durulmamıştır. Hâlbuki dinleme, konuşma becerisi için başat bir öneme sahip olmakla birlikte özellikle ana dil öğrenen bireylerde dil gelişim evrelerinin ilk dönemlerinde üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur (Nation ve Newton, 2008).

Konuşma becerisinin doğrudan ilişkili olduğu dil becerisi dinlemedir. Dinleme becerisi, konuşma becerisinin ayrılmaz bir parçasıdır (Kitao ve Kitao, 1996). İletişim sürecinde bu iki beceri arasında çok hızlı geçişler yaşanır; iletişim sürecinin kalitesi bu iki beceri alanında gösterilen başarıya bağlıdır. Birey, iletişim sürecinde her zaman verici konumunda olmaz; alıcı konumunda da bulunur. Bu rol değişikliğinin temel kurgusu ise dinleme ve konuşma becerileri üzerinden sağlanır. Etkili bir konuşma için etkin bir dinleyici olmak gerektiği düşüncesinden hareketle yapılan bu çalışmada, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Konuşmadan Önce Dinle Etkinlikleri"nin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Altıncı sınıf "Konuşmadan Önce Dinle Etkinlikleri"nin öğrencilerin konuşma becerileri üzerindeki etkileri nelerdir?
- Altıncı sınıf "Konuşmadan Önce Dinle Etkinlikleri"nin öğrencilerin dinlemeye karşı olan tutumları üzerindeki etkileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölüm araştırma deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ve işlem başlıklarından oluşmaktadır.

Araştırma Deseni

Çalışmanın deneysel kısmında, altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine karşı olan tutumlarında ve konuşma becerilerinde, Türkçe derslerinde uygulanan dinleme etkinliklerinin, uygulama öncesi ve sonrasında bir değişiklik oluşturup oluşturmadığını ortaya koymak amacıyla yarı deneysel desen ön-son test tek gruplu model kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla deneysel desen kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Türkçe dersinde uygulanan bu etkinliklerin oluşturulma sürecinde çalışmanın yapıldığı iki okulda Türkçe öğretmeni olarak görev yapan ve mesleki tecrübeleri 3 ila 6 yıl arasında değişen 4 öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde görev yapan 1 öğretim üyesinden ve yine aynı bölümde öğrenci olan 4 öğretmen adayından görüş alınmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2015-2016 Bahar Eğitim Öğretim Yılı'nda Muş Merkez Türk Telekom Ortaokulunda altıncı sınıfta öğrenim gören 28 öğrenci ile merkeze bağlı Bozbulut Köyü Ortaokulunda yine altıncı sınıfta öğrenim gören 32 öğrenci oluşturmuştur. Toplamda 60 olan öğrenci sayısının 35'ini erkek öğrenciler ve 25'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. İki farklı okulda eğitim alan bu öğrencilere sınıf içi sunulan fiziki imkânlar düşünüldüğünde, sınıf mevcutları birbirine yakın olmakla beraber her iki okulda da sınıflarda akıllı tahta ve internet imkânı sunulmaktadır. Çalışmanın yürütüldüğü ders olan Türkçe dersine giren öğretmenler ise 3 ve 5 yıl olan tecrübeleri ile birbirlerinden büyük farklılık göstermemektedirler.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında Yıldız ve Yavuz (2012) tarafından hazırlanan Etkili Konuşma Ölçeği ile Jianying (2005) tarafından hazırlanan Dinleme Stilleri Anketi kullanılmıştır.

Yıldız ve Yavuz (2012) tarafından hazırlanan Etkili Konuşma Ölçeği 5 ana başlık ve 24 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek "Tamamen katılıyorum, katılıyorum, orta derecede katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum" şeklinde 5'li likert tipindedir. Jianying (2005) tarafından hazırlanan Dinleme Stilleri Anketi ise 10 maddeden oluşan, "Her zaman, sık sık, bazen, nadiren, hiçbir zaman" şeklinde seçenekleri bulunan likert tipi bir ankettir.

Veri toplama araçları kullanılmadan önce, bunları geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca hazırlanan etkinliklerin ve veri toplama araçlarının seçilen iki ortaokuldaki çalışma gruplarına uygulanması için Muş İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Muş İl Valiliğinden kurumlar arası yazışmalar ile resmî izinler alınmıştır.

Dinleme Stilleri Anketi öğrencilere uygulanırken, öğrencilerin kendilerini daha rahat hissedebilmeleri ve ankete yönelik güvenilir cevap vermelerini sağlamak ve motivasyonlarını artırmak amacıyla sınıf ortamında yaşlarına uygun sözsüz müzikler dinletilmiş ve onlara kalem, çikolata, defter gibi basit hediyeler dağıtılmıştır.

Yürütülen çalışma kapsamında, Etkili Konuşma Ölçeği ve Dinleme Stilleri Anketi'nin güvenilirlikleri sırasıyla 0,79 ve 0,82 olarak bulunmuştur. Bu değerler kabul edilen 0,70 değerinin üstündedir. Bu değerlere göre ölçeğin ve anketin bu çalışmada kullanılmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Etkili Konuşma Ölçeği ile Dinleme Stilleri Anketi'nden elde edilen verilerin analizinde basit ve kestirimsel istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Etkili Konuşma Ölçeği'nden elde edilen verilerin güvenilirliğini sağlamak için öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişimi hem ders

öğretmeni hem de araştırmacı tarafından gözlemlenerek takip edilmiştir. Uygulamadan iki hafta önce araştırmacı tarafından deney gruplarında konuşma becerilerine yönelik gözlemler yapılmıştır. Yine bu süreçte dersin öğretmeni de öğrencilerin konuşma becerilerine yönelik gözlemlerini ölçeğe kaydetmiştir. Bu gözlem işlemleri aynı şekilde uygulama sonrasında da hem dersin öğretmeni hem de araştırmacı tarafından tekrar edilerek ön test-son test sonuçlarına ulaşılmıştır. Değerlendiriciler arası güvenilirliğin sağlanması için hem ön hem de son test uygulamalarından elde edilen araştırmacının ve dersin öğretmenin gözlem puanlarının ortalaması alınmıştır.

İşlem

Her iki okulda 4 hafta boyunca haftada 1'er saat ve her derste 2'şer adet uygulanacak şekilde toplamda 8 adet dinleme etkinliği geliştirilmiştir. Bu dinleme etkinliklerinde, öğrencilerin bir video, hikâye ya da ses kaydını dinledikten sonra, o etkinlikte geçen uygulamayı sınıf ortamında canlandırmaları ya da dinlediklerini değerlendirmeleri istenmiştir. Dinleme etkinlikleri oluşturulurken öğrenciler tarafından gerçek hayatta karşılaşılabilecek durumlardan esinlenerek hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Her bir dinleme etkinliği için amaç ve kazanımları kapsayan ders planı hazırlanmıştır. Etkinliklerin uygulanması sürecinde Türkçe dersi öğretmenleri ve araştırmacı sınıf içinde etkin rol almıştır.

Etkinlikler uygulanmadan önce Etkili Konuşma Ölçeği ile Dinleme Stilleri Anketi öğrencilere ön test olarak uygulanmıştır. İlk hafta her iki okulda da 20'şer dakika olmak üzere iki adet *Beni konuşturabilir misin?* ve *Ne kadar dinledin?* başlıklı etkinlikler uygulanmıştır. Birinci etkinlikte öğrencilere akıllı tahta aracılığı ile üniversite öğrencilerinin yerleşke alanı içerisinde gerçekleştirdikleri röportaj çalışması izletilmiş ve öğrencilerin de buna benzer bir röportaj hazırlayarak etkili bir iletişim gerçekleştirmeleri amaçlanmıştır. *Ne kadar dinledin?* etkinliğinde ise öğrencilere Barış Manço'nun hayatı hakkında bilgi veren bir ses kaydı dinletilmiş; öğrenciler ses kaydını iki kez dinledikten sonra kendi cümleleri ile öğretmenin yönelttiği soruları cevaplandırmaya çalışmışlar ve dinledikleri metin ile alakalı genel cümleler kurmuşlardır. Bu etkinliklerle ilgili amaç, kazanım ve etkinliklerin uygulanış şekilleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Birinci ve İkinci Etkinlikler

<i>Etkinliğin Adı: Beni konuşturabilir misin?</i>	<i>Etkinliğin Adı: Ne kadar dinledin?</i>
<i>Süre: 40'</i>	
<i>Amaç: İletişim kurma isteği oluşturma ve etkili iletişim süreçlerini uygulama</i>	<i>Amaç: Dinleme ve bilgileri karşı tarafa etkili bir şekilde aktarma</i>
Kazanımlar: <ol style="list-style-type: none"><i>1. İletişim ortamı oluşturur.</i><i>2. Karşı tarafı etkili bir şekilde dinleyerek iletişimin devamı niteliğinde yeni konulara ve sorulara yönelir.</i><i>3. Güncel konularla ilgili olarak konuşma süreçleri oluşturur.</i><i>4. İletişimin daha etkili olması için konuşan ile kendi arasında güven ortamı sağlar.</i>	Kazanımlar: <ol style="list-style-type: none"><i>1. Dinleme kurallarını uygular ve sınıf ortamını bozmadan dinler.</i><i>2. Konuşmacıyı sabırlı bir şekilde dinler.</i><i>3. Dinlediklerini karşı tarafa aktarır.</i><i>4. Kendine yöneltilen soruları cevaplar.</i>
Etkinliğin Uygulanışı: <p><i>Öğretmen, öğrencilere Kütahya Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin arkadaşlarına yönelik kampüs ve şehir hayatı, karşılaşılan zorluklar ve kampüsteki fırsatlar temel başlıkları altında önce onları tanıyarak sonrasında ise soru cevap şeklinde bilgiler aldığı bir röportajı video şeklinde izletir. Video izlendikten sonra öğretmen sınıf ortamında öğrencilerden aynı şekilde içerik konusunda özgür olacakları 4'er dakikalık bir röportaj yapmalarını ister ve röportaj yapacak öğrenci ve röportaja katılacak öğrenciler öğretmen tarafından seçilir. Röportaj konusu olarak öğretmen öğrencilere ister kendi belirledikleri konuyu, isterlerse Muş şehri, kazanmayı istedikleri lise ve sebepleri, gelecekteki iş planları gibi konuları kullanabileceklerini söyler.</i></p>	Etkinliğin Uygulanışı: <p><i>Öğretmen, öğrencilere Barış Manço hakkında 7 dakikalık bir ses kaydı dinletir ve bu ses kaydında Barış Manço'nun doğumundan müzik hayatına ilk olarak nasıl girdiği, hangi müzik parçalarının ön planda olduğu ve hangi ödülleri aldığı gibi pek çok bilgi bulunmaktadır. Ses kaydı başlatılmadan önce öğretmen öğrencilerden etkin bir şekilde dinlemelerini ister ve kayıt bittikten sonra öğrencilere sorular sorularak cevap istenildiğini belirtir. Öğretmen öğrencilerden genel olarak nelerin akıllarında kaldığını istemekle beraber Barış Manço'nun müzik hayatına nasıl girdiği, ilk müzik grubunun ismi, neden bir zamanlar Fransa vatandaşı sanıldığı, sinemada rol alıp almadığı ve Barış Çelebi lakabını ne zaman aldığı gibi sorular yöneltilir ve öğrencilerin bunları sınıf ortamında etkin bir şekilde arkadaşlarına aktarmaları sağlanır.</i></p>

İkinci hafta, okuma ve video izleme etkinlikleri ile devam edilmiştir. İlk olarak Nasreddin Hoca hikâyesi öğretmen tarafından sınıfta iki kez okunmuş ve bu esnada sınıfta üç öğrenciye kulaklık yardımı ile müzik dinlettirilmiştir. Bu uygulamadaki amaç, öğretmen tarafından okunan hikâyenin bu üç öğrenci tarafından duyulmasını önlemektir. Hikâyeyi dinleyen öğrenciler, olay örgüsüne dikkat ederek kendilerine müzik dinletilmiş öğrencilere bu hikâyeyi tekrar anlatmışlardır. Son olarak ise hikâye okunurken müzik dinleyen öğrenciler, kendilerine anlatılan hikâyeyi sınıfa tekrar anlatarak etkinliği sonlandırmışlardır.

Neler Olup Bitiyor? Son Dakika Haberi başlıklı etkinlikte ise öğrencilerin motivasyonunu artırmak için Barbie bebek karakteri tarafından sunulan ana haber bülteni öğrencilere izletilmiş ve öğrencilerden istedikleri alanlardan (spor, güncel, hava durumu vb.) birine yönelik haber metinleri hazırlayıp ikişerli gruplar hâlinde canlandırmalar da yaparak bu haberleri sunmaları istenmiştir. Bu etkinliklerle ilgili amaç, kazanım ve etkinliklerin uygulanış şekilleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Üçüncü ve Dördüncü Etkinlikler

<i>Etkinliğin Adı: Dinlediğini ne kadar aktarabilirsin?</i>	<i>Etkinliğin Adı: Neler olup bitiyor? Son Dakika Haberi</i>
<i>Süre: 40'</i>	
<i>Amaç: Okunulan metni etkili bir şekilde dinleme ve dinlemeyen bir kişiye ana hatlarıyla aktarma</i>	<i>Amaç: Zihinsel süreci etkin kullanma ve etkili bir şekilde konuşarak bilgi aktarma</i>
Kazanımlar: 1. Okunulan bir metni olay örgüsü ve sırasına dikkat ederek dinler. 2. Dinlenen metni sorularla pekiştirir. 3. Metni hiç dinlemeyen birisine etkili bir şekilde aktarır. 4. Metni ikinci ağızdan dinleyen kişi metni ana hatlarıyla tekrar aktarır.	Kazanımlar: 1. Jest ve mimikleri etkin kullanır. 2. Etkin dinleme süreçleri uygulanır. 3. Güncel konular ışığında konuşma metinleri oluşturur. 4. Bilgi paylaşımında bulunurken etkili iletişim kurallarını uygular.
Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, kendi anlatacağı Nasreddin Hoca Hikâyesini duyamayacağı şekilde sınıftan bir öğrenciye kulaklık yardımı ile müzik dinletir. O öğrenci müzik dinlerken	Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, öğrencilere video aracılığı ile Barbie bebek karakterinin seslendirme yapılarak sunduğu haber bültenini ve eğlenceli bir şekilde başka bir sunucunun

öğretmen öğrencilere elindeki masalı iki kez okur. Daha sonra hikâyeyi dinleyen öğrencilerden hikâyeye okunurken müzik dinleyen arkadaşlarına hikâyeyi parça parça farklı öğrencilerden olacak şekilde aktarmalarını ister ve son olarak arkadaşlarından hikâyeyi dinleyen öğrenci, tahtada bütün sınıfa hikâyeyi tekrar aktarır. Eksik noktalar belirlenerek diğer öğrencilerden bu eksik noktaları tamamlamaları istenir.

Fenerbahçe'nin şampiyon olduğu spor haberini dinletir. Daha sonra öğrencilerden haber programı için istediği kişi kadar grup olmalarını ister. Grup içinde kameraman, sunucu, canlı yayın bağlantısı yapan spiker, hava durumu için ayrı bir sunucu gibi karakterler olabilir. Bu gruplardan istenilen minimum iki haber metni hazırlayıp sunmaları ve metinlere göre istenildiği takdirde kısa canlandırmalar yapılması, haberlerin hava durumu-spor-güncel haber konularından ikisi üzerinde olması ve haberlerin sunumunun bitiminde ise canlı yayın bağlantısı ile bir son dakika haberi (kaza-deprem-sınav vs.) sunmaları istenmektedir.

Üçüncü hafta, drama ve dinleme etkinlikleri ile uygulamaya devam edilmiştir. İlk olarak *Beni gönderebilir misin?* adlı etkinlikte öğretmen öğrencilere bir karakterin bir gün içerisinde gerçekleştirdiği aktiviteleri ve girip çıktığı binaları metin aracılığı ile okumuştur. İlk okumadan sonra öğretmen sadece iki binanın adının belli olduğu krokiyi tahtaya çizmiş ve metni tekrar okumuştur. Sonrasında öğretmen, öğrencilerden karakterin güne hangi binadan başladığını bulmalarını istemiştir. Bu uygulama ile öğrencilerden aynı kroki üzerinde, kendilerinin belirlediği bir karaktere bir gün içerisinde yapılacak çeşitli aktiviteler oluşturarak bunları sınıfta sözlü olarak anlatmaları ve karakterin hangi etkinlik için hangi binaya uğradığını arkadaşlarına sorular sorarak bulmalarına yardımcı olmalarını istemiştir. Drama uygulaması olan diğer etkinlikte ise, öğretmen öğrencilere verdiği bir metni 3'er kişilik gruplar hâlinde sınıfta canlandırmalarını istemiştir. Bu canlandırma sınıfta birkaç kez yapıldıktan sonra öğrencilerden markette kasiyer-müşteri konuşması, araç satın alma, akraba ziyareti, yurtdışı gezisi, üniversite hayatı, öğrenci evi, yaşlılara saygı gibi konular üzerinde her gruptan ortalama 5'er dakikalık canlandırma yapmaları istenmiştir. Bu etkinliklerle ilgili amaç, kazanım ve etkinliklerin uygulanış şekilleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Beşinci ve Altıncı Etkinlikler

<i>Etkinliğin Adı: Beni gönderebilir misin?</i>	<i>Etkinliğin Adı: Hayattan bir kesit!</i>
<i>Süre: 40'</i>	
<i>Amaç: Okunulan metni yaratıcı düşünme ve somutlaştırma yöntemleri ile etkin bir şekilde dinleme ve etkili yönergeler ile sözlü olarak kişiye adres bilgisi verme</i>	<i>Amaç: Karşı tarafı etkin bir şekilde dinleme, gerçek hayatta karşılaşılabilecek durumlarda ne yapılabileceğini düşünme ve iletişim sürecinin etkili ve karşılıklı bir şekilde devam ettirilmesini sağlama</i>
Kazanımlar: 1. Okunulan metni öğrenci zihninde canlandırarak aktif bir şekilde dinler. 2. Dinlenen adres bilgilerini şema oluşturarak boş bir kâğıda çizer. 3. Bu bilgileri iletişim sürecinde kullanacağını bildiği için etkin bir şekilde dinler. 4. Konuşma sürecine dikkat ederek karşı tarafa bilgileri aktarır.	Kazanımlar: 1. Gerçek hayatta karşılaşılabilecek durumlarda iletişim sürecini devam ettirir. 2. Konuşma sürecinin etkili olabilmesi için gerekli kurallara dikkat eder.
Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, içinde bir karakterin gün içinde yaptığı aktiviteleri ve girip çıktığı binaları adres bilgileri ile birlikte içeren metni sınıfta öğrencilere okur. Öğrencilerden etkin bir şekilde dinlemelerini ve dinlerken isterlerse notlar alıp bir kroki çizebileceklerini aktarır. Çünkü öğrenciler bu bilgileri etkili bir şekilde kullanarak ve etkili bir iletişim ortamı kurarak karşı tarafa aktaracaklarını bilmektedirler. Öğretmen iki kez metni öğrencilerle paylaşır. Daha sonra binalardan sadece ikisinin ismini paylaşarak resimlerini kroki şeklinde tahtaya çizer. Adres bilgilerini içeren metni hiç dinlememiş ve sınıf dışında beklemiş olan iki öğrenci sınıfa alınır ve onlara metni dinlemiş öğrencilerden kendi zihinlerinde oluşturdukları bir karakteri tıpkı öğretmenlerinden dinledikleri gibi gün içindeki aktiviteleri ve girip çıktığı binalar ile karşı tarafa aktarmaları istenir ve en son	Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, öğrencilerden üçer kişilik grup olmalarını ister ve sınıfa dağıttığı metnin gruplar tarafından canlandırılacağını söyler ve kısa bir süre metni incelemelerini ister. Sonra metinde geçen olay sınıfta rastgele seçilmiş iki farklı grup tarafından canlandırılır. Daha sonra ise öğretmen küçük not kâğıtlarına yazılmış ve bir kutu içinde iyice karıştırılmış konu başlıklarını gruplara rastgele dağıtır. Bu başlıklar; markette kasiyer müşteri konuşması, araç satın alma, akraba ziyareti, yurtdışı gezisi, üniversite hayatı, öğrenci evi, yaşlılara saygı gibi konulardan oluşmaktadır. Son olarak gruplara dörder dakika hazırlık yapmaları için süre verilir ve sınıfta kura ile seçilen üç grup oyunlarını sergilerler.

aktaran kişinin zihninde olan başlangıç noktası dinleyen öğrenciye buldurulmaya çalışılır.

Son hafta ise öncelikle *Ya sen, sıra sende!* adlı etkinlik yapılmıştır. Etkinlikte ilk olarak iki yakın dost arasında geçen bir ses kaydı öğrencilere dinletilmiştir. Ses kaydı ikinci kez öğrencilere dinletilirken öğretmen, ses kaydını olay sonunda durdurarak "Sen olsaydın ne yapardın bu durumda?" sorusuyla öğrencilerin hikâyeyi sözlü olarak tamamlamalarını istemiştir. Son etkinlikte ise yine bir drama etkinliği yapılmıştır. Etkinlikte öğretmen *Gerçek zenginlik sağlıktır!* başlıklı metni sınıfta iki kere okumuştur ama her okuyuşta metni yarıda keserek metni öğrencilerin canlandırmalar yaparak tamamlamalarını istemiştir. Bu etkinliklerle ilgili amaç, kazanım ve etkinliklerin uygulanış şekilleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Yedinci ve Sekizinci Etkinlikler

<i>Etkinliğin Adı: Ya Sen? Sıra Sende..</i>	<i>Etkinliğin Adı: Olay Örgüsünü Tamamla</i>
<i>Süre: 40'</i>	
<i>Amaç: Etkin bir şekilde olay örgüsünü dinleme, takip etme, söz hakkı verildiğinde etkili bir şekilde konuşarak, tonlama ve vurgulara dikkat ederek hikâyeyi tamamlama</i>	<i>Amaç: Bir ders niteliğinde olan olay metninin bir kısmını etkin bir şekilde dinledikten sonra olay örgüsünü tahmin etme, tamamlama ve canlandırma ve olayın canlandırmasını yaparken etkili cümleler kurabilme</i>
Kazanımlar: 1. Etrafa rahatsızlık vermeden dinler. 2. Dinleme tekniklerini uygular ve olay örgüsünü zihninde canlandırır. 3. Hikâyenin devamını tahmin eder ya da kendi zihninde bir sonuç oluşturur. 4. Etkili bir şekilde tonlama ve vurguya dikkat ederek arkadaşlarına zihnindeki sonucu aktarır.	Kazanımlar: 1. Konuşurken olayın devamını tahmin eder ve etkili cümleler kurar. 2. Kurallar dâhilinde öğretmeni dinleyerek olayı zihninde canlandırarak etkili cümlelerle olayı devam ettirir.
Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, öğrencilere iki yakın dost arasında geçen etkileyici ve bir o kadar da duygusal hikâyeyi bilgisayar yardımı ile dinletir. Öğrencilerden hikâyeyi dinlerken kendilerini bir karakterin yerine koymalarını ve kendisini etkin bir şekilde dinlemelerini ister. Hikâye ikinci kez	Etkinliğin Uygulanışı: Öğretmen, öğrencilere sınıfta "Gerçek Zenginlik Sağlıktır" başlıklı metni iki kez yarısına kadar okur. Geri kalan kısmını öğrencilerden gruplar hâlinde canlandırma yaparak tamamlayacaklarını belirterek etkin bir dinleme ortamı oluşturur. Metnin yarısını

dinletilirken gözü açık olan dost karakterinin hikâyesinin sonunda sözü devraldığı yerde hikâye duraklatılır ve rastgele seçilen öğrencilere "Sıra sende, ya sen olsaydın ne derdin?" şeklinde soru yöneltilerek ondan konuşmayı devam ettirmesi istenir.

dinleyen öğrenciler, 6'şar kişilik gruplar hâlinde sınıfta sırayla canlandırma yaparak etkili cümlelerle karşı taraf ile iletişim kurma isteği oluşturacak şekilde hikâyeyi tamamlarlar.

Dört hafta boyunca gerçekleştirilen bu etkinlikler sonrasında öğrencilere ön test olarak uygulanan veri toplama araçları, bu defa son test olarak uygulanarak süreç tamamlanmıştır.

BULGULAR

- Altıncı sınıf "Konuşmadan Önce Dinle Etkinlikleri"nin öğrencilerin dinlemeye karşı olan tutumları üzerindeki etkileri nelerdir?

Birinci bulgu alt başlığında, araştırmaya katılan öğretmenler ve araştırmacı tarafından öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasına ait konuşma becerilerini değerlendirme amacıyla kullanılan Etkili Konuşma Ölçeği'nden elde edilen ön test-son test verileri karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilirken beş faktör hâlinde ele alınmıştır. Bunlar; 7 alt maddeden oluşan **sunum** faktörü, 4 alt maddeden oluşan **ses** faktörü, 5 alt maddeden oluşan **üslup** faktörü, 4 alt maddeden oluşan **konuşmaya odaklanma** faktörü ve son olarak 4 alt maddeden oluşan **dinleyicileri dikkate alma** faktöründen oluşmaktadır.

Tablo 5.Sunum Faktöründen Elde Edilen Bulgular

	N	\bar{X}	SS	t	P
Ön test	60	19,00	0,82	7,415	0,005*
Son test	60	28,75	2,63		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 5'e göre öğrencilerin sunum faktörüne ilişkin ön test ortalama puanları19, son test ortalama puanları ise 28.75'tir. Yapılan karşılaştırmaya göre sunum faktörü açısından ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir [t(3)= 7,415; p<.05].

Tablo 6.Ses Faktöründen Elde Edilen Bulgular

	N	\bar{X}	SS	t	P
Ön test	60	11,25	1,25	7,385	0,003*
Son test	60	17,25	2,06		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 6'ya bakıldığında öğrencilerin ses faktörüne göre ön test ortalama puanlarının 11.25 ve son test ortalama puanlarının 17.25 olduğu görülmektedir. Yapılan karşılaştırmaya göre ses faktörü açısından ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir [t(3)= 7,385; p<,05].

Tablo 7. Üslup Faktöründen Elde Edilen Bulgular

	N	\bar{X}	SS	t	P
Ön test	60	13,25	1,70	4,158	0,025*
Son test	60	18,75	3,50		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin üslup faktörüne göre ön test ortalama puanlarının 13.25 ve son test ortalama puanlarının 18.75 olduğu görülmektedir. Yapılan karşılaştırmaya göre üslup faktörü açısından ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir [t(3)= 4,158; p<,05].

Tablo 8. Konuşmaya Odaklanma Faktöründen Elde Edilen Bulgular

	N	\bar{X}	SS	t	P
Ön test	60	11,00	1,41	2,191	0,116*
Son test	60	9,00	2,00		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Konuşmaya odaklanma faktöründe yer alan maddeler şu şekilde sıralanmıştır:

- Sesinde dalgınlık ve tatsızlık hissedilir.
- Sesinde kibirlilik hissedilir.
- Konuşmasında “ıı”, “aaa” “ıhhh”, “eee” gibi seslere yer verir.
- Konuşmasında anlatım bozuklukları yapar

Konuşmaya odaklanma faktöründe yer alan maddelere bakıldığında uygulanan etkinliklerin olumlu olduğunun söylenebilmesi için son test ortalama puanının ön test ortalama puanından düşük olması gerektiği anlaşılmaktadır. Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin konuşmaya odaklanma faktörüne göre ön test ortalama puanlarının 11 ve son test ortalama puanlarının 9 olduğu görülmektedir. Yapılan karşılaştırmaya göre

konuşmaya odaklanma faktörü açısından ön test ve son test ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir [$t(3)= 2.191$; $p>,05$]. Fakat bu anlamsız farka rağmen son test lehine olumlu bir gelişmenin yaşandığı da göz önünde bulundurulmaktadır.

Tablo 9. Dinleyicileri Dikkate Alma Faktöründen Elde Edilen Bulgular

	N	\bar{X}	SS	t	P
Ön test	60	10,00	1,82	6,573	0,007*
Son test	60	16,00	1,15		

* $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin dinleyicileri dikkate alma faktörüne göre ön test ortalama puanlarının 10 ve son test ortalama puanlarının 16 olduğu görülmektedir. Yapılan karşılaştırmaya göre dinleyicileri dikkate alma faktörü açısından ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir [$t(3)= 6,573$; $p<,05$]. Elde edilen bu bulgunun öğrencilerin iletişim sürecini devam ettirmek için dinleyicileri önemseyerek sürece daha etkin bir şekilde katılmak istediklerini yansıttığı düşünülebilir.

- Altıncı sınıf "Konuşmadan Önce Dinle Etkinlikleri"nin öğrencilerin konuşma becerileri üzerindeki etkileri nelerdir?

Bir diğer bulgu alt başlığında ise öğrencilere uygulanan Dinleme Stilleri Anketi'nde yer alan her bir maddenin ön ve son test ortalama puanı bağımlı örneklemelerde t testi ile karşılaştırılmış ve aralarında anlamlı bir farkın olup olmadığı anlaşılmasına çalışılmıştır. Tablo 10'da ankette yer alan her bir maddenin ortalama puanı, t test değeri ve anlamlılık düzeyi gösterilmiştir.

Tablo 10. Dinleme Stilleri Anketinde Yer Alan Her Bir Madde İçin Deney Grubunun Ön Test - Son Test T-Testi Sonuçları

Anket		N	\bar{X}	SS	t	p
Madde 1	Ön test	60	3,98	0,83	6,274	0,00*
	Son test	60	4,70	0,50		
Madde 2	Ön test	60	2,46	0,83	7,081	0,00*
	Son test	60	1,45	0,62		
Madde 3	Ön test	60	3,33	1,27	3,994	0,00*
	Son test	60	4,11	0,88		

Madde 4	Ön test	60	4,06	0,97	4,382	0,00*
	Son test	60	4,70	0,53		
Madde 5	Ön test	60	3,35	1,21	3,394	0,01*
	Son test	60	4,05	0,99		
Madde 6	Ön test	60	4,11	0,86	2,417	0,02*
	Son test	60	4,45	0,62		
Madde 7	Ön test	60	3,91	0,86	4,773	0,00*
	Son test	60	4,56	0,60		
Madde 8	Ön test	60	3,90	1,03	3,980	0,00*
	Son test	60	4,56	0,64		
Madde 9	Ön test	60	3,68	0,92	4,040	0,00*
	Son test	60	4,33	0,68		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 10'a göre öğrencilerin birinci madde ön test puanlarının ortalaması 3.98, son test puanlarının ortalaması 4.70'tir. Ankette yer alan "Başkaları konuşurken onları dinlemek isterim." şeklindeki birinci maddenin ön test ve son test sonuçları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık vardır [(t(59)= 6,274; p<,05)]. Bu bulgudan hareketle yapılan etkinlikler sonrasında araştırmaya katılan öğrencilerin başkalarının konuşmalarını dinleme isteklerinin arttığı söylenebilir.

"Başkalarını dikkatlice dinleyemem."olan ikinci maddenin ön test ortalama puanı 2.46, son test ortalama puanı 1.45'tir. İkinci maddenin ön test ve son test ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır [(t(59)= 7,081; p<,05)]. Anket maddeleri içerisinde ön test-son test ortalama puanları arasındaki farkın en fazla olduğu madde ikinci maddedir. Bu bulguya göre öğrencilerin dikkatli bir şekilde başkalarını dinlememe davranışlarında ciddi bir değişimin gerçekleştiği ve yapılan etkinliklerin öğrencilerin bu davranışlarını olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

Üçüncü madde incelendiğinde öğrencilerin ön test ortalama puanının 3.33, son test ortalama puanının ise 4.11 olduğu görülmektedir. "Dinlerken konuşmanın içeriğini ve amacını tahmin edebilirim." şeklindeki üçüncü maddenin ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı düzeyde bir farklılık vardır [(t(59)= 3,994; p<,05)]. Elde edilen bu bulgudan hareketle sınıflarda gerçekleştirilen uygulamalar ile öğrencilerin konuşma içeriğini ve amacını tahmin etme konusunda gelişim gösterdikleri söylenebilir.

Tablo 10'a bakıldığında dördüncü maddenin ön test ortalama puanının 4.06, son test ortalama puanının ise 4.70 olduğu görülmektedir [t(59)= 4,382; p<,05]. Bu değerler ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir ve öğrencilerin artık dinlerken daha amaçlı bir şekilde dinlediklerini işaret etmektedir.

“Dinlerken önyargılarımı ve tutumlarımı kontrol edebilirim, bu nedenle de bu faktörler mesajı almamda etkili değildir.” ifadesinden oluşan beşinci maddenin ön test ortalama puanı 3.35, son test ortalama puanı 4,05'tir [t(59)= 3,394; p<,05]. Bu değerler ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulguya göre öğrencilerin karşı tarafı dinlerken ön yargılarını kontrol edebilme becerilerinin geliştiği söylenebilir.

Ankette yer alan altıncı maddenin ön test ortalama puanı 4.11, son test ortalama puanı 4.45'tir. Ön test ve son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı fark vardır [t(59)= 2,417; p<,05]. Bu bulgu değerinden hareketle sınıflarda yapılan etkinliklerin, öğrencilerin dinlerken hatalarını analiz etme becerilerini olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

Anketteki yedinci madde olan “Bir yargıya varmadan önce konuşmanın tamamını dinlerim.” maddesinin ön test ortalama puanı 3.91, son test ortalama puanı 4,56'dır [t(59)= 4,773; p<,05] ve ön test-son test ortalama puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık vardır. Bu bulgu değerine göre öğrencilerin yapılan etkinlikler ile konuşana müdahale etmeden sabırlı bir şekilde dinleme konusunda gelişim gösterdikleri söylenebilir.

Ölçekte yer alan sekizinci maddenin t testi değerlerine bakıldığında ön test ortalama puanının 3.90 ve son test ortalama puanının 4.56 olduğu; aralarındaki farkın da anlamlı olduğu görülmektedir [t(59)= 3,980; p<,05]. Elde edilen bu değerlerden hareketle yapılan etkinliklerin öğrencilerin konuşmacıya anlamadıkları yerleri sorma konusundaki güvenlerini artırdığı söylenebilir.

Ölçekteki son madde olan “Konuşmacının sözcüklerinin ve kavramlarının benimkiyle aynı anlamda olup olmadığının farkındayım.” maddesinin ön test ortalama puanı 3,68 ve son test ortalama puanı 4,33'tür. Ortalamalar arasındaki fark ise son test lehine anlamlıdır [t(59)= 4,040; p<,05]. Elde edilen bu değerlere göre yapılan etkinlikler aracılığı ile öğrencilerin karşı tarafı dinlerken kullanılan kelimeleri zihinde yorumlayabilme ve hangi anlamlarda kullanıldığını anlayabilme becerilerinde bir gelişmenin olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre "konuşmadan önce dinle" teması çerçevesinde hazırlanan video izleme, metin okuma, ses kaydı dinleme ve sınıf içi canlandırma etkinlikleri, deney grubundaki öğrencilerin dinlemeye karşı olan tutumlarını olumlu yönde artırarak daha etkili konuşma yapabilmelerine imkân tanımıştır. Yapılan gözlemlerde öğrencilerin etkinlikler sonrasında iletişim sürecine daha etkin şekilde katılmak için bir çaba içerisinde oldukları görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre konuşma öncesi yapılan dinleme etkinlikleri, öğrencilerin iletişim sürecine daha aktif bir şekilde katılmalarına yardımcı olmuştur. Sınıfta uygulanan bu etkinlikler sonrasında öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmek için konuşurken konuşma kurallarını büyük ölçüde uyguladıkları saptanmıştır. Sunum, ses, üslup, konuşmaya odaklanma ve dinleyicileri dikkate alma konularındaki öğretmen ve araştırmacı değerlendirmelerine göre öğrencilerin iletişim sürecini etkili kılma uğraşında oldukları belirlenmiştir. Yapılan etkinliklerden elde edilen bulgular; video izleme, dinleme, okuma, karikatür inceleme, kelime oyunu, röportaj ve canlandırma temelli etkinliklerin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebileceğini göstermiştir. Bu çalışmayla aynı doğrultuda yapılmış diğer çalışmalarda da (Doğan, 2009; Kurudayıoğlu, 2003; Öztürk ve Altuntaş, 2012) benzer görüşler paylaşılmıştır.

Öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesindeki en önemli husus, öğrenci merkezli bir eğitimin temel dayanak olarak kabul edilmesidir (Doğan, 2009). Yapılan bu araştırmada da öğrencilerin sürece aktif olarak katılabilecekleri etkinlikler hazırlanmış ve sınıf içi uygulamalarla öğrencilerin bu etkinlikleri yapmaları sağlanmıştır. Etkinlikler tasarılırken bunların ilgi çekici, uygulanabilir ve özellikle konuşma becerisi ile ilişkili olmasına dikkat edilmiştir. Uygulama süresi boyunca öğrencilerde görülen eksiklikler tamamlanmaya ve hatalar düzeltilmeye çalışılmıştır.

Bireyin sosyal hayatta başarılı olabilmesi ve ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için bireye ilköğretim sürecinde ciddi ve doğru konuşma eğitimi verilmesi gerekir. Bu dönemde verilecek konuşma eğitimi, birtakım kuralları ve tanımları ezberlemeye dayalı çalışmalarla yürütülmemelidir. Çünkü bu çalışma şekli öğrenciyi pasifleştirirken konuya karşı da ilgisizleştirir. Öğrencilere verilecek konuşma eğitimi onların rahat, kolay ve akıcı konuşabilmelerini sağlayacak özellikte olmalıdır ve uygulamalar yapılırken günlük hayattaki gerçek iletişim durumları göz önüne alınmalıdır (Özbay, 2005). Araştırmada "konuşmadan önce dinle" etkinlikleri hazırlanırken etkinlik içeriklerinin özellikle günlük hayatla örtüşmesine ve öğrencinin kendini rahat hissedebileceği bir ortamda gerçekleştirilebilmesine öncelik verilmiştir.

Bu sayede öğrencilerin etkinliklere daha istekli ve aktif bir şekilde katılmalarına olanak sağlanmıştır.

“Konuşmadan önce dinle etkinlikleri” ile öğrencilerin sunum, ses, üslup, konuşmaya odaklanma ve dinleyicileri dikkate alma becerilerinin geliştirilmesine; güncel bir olay, sanatsal ya da kültürel bir etkinlik üzerinde kişisel görüş, gözlem ve değerlendirmelerine yönelik hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşmalar yapabilmelerine; görüş ayrılıkları olsa bile bunları saygı ile karşılayabilmelerine; öğrencilerin hem dikkatle dinlemesine, hem konuşma ve tartışmalara katılmasına hem de konu üzerinde düşünce geliştirmelerinin sağlanmasına ve bu tür davranışları alışkanlık hâline dönüştürmelerine çalışılmıştır. Koç ve Müftüoğlu'na (1998) göre bu tür uygulamalar öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesinde etkili olmaktadır. Ayrıca yapılan bu tür etkinliklerle dinleme-konuşma becerileri arasındaki sıkı ilişkinin de uygulamaya dökülmesine imkân tanınmaktadır.

Hem okulda hem de ulusal düzeyde yapılan sınavlarda öğrencilerin anlama-anlatma becerilerinin zayıf olduğu görülmektedir. Günlük hayatta yaşanan pek çok kavga ya da anlaşmazlıkların da temelinde bu zayıf olma durumu yatmaktadır. Anlama ve anlatma becerileri denildiğinde akla gelen ve günlük hayatta en çok kullanılan iki beceri olan dinleme ve konuşmadır. Konuşma ve dinleme becerileri; iletişim sürecinin, birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrılmayan etkinlik alanlarıdır (Temizyürek, 2004). İyi bir dinleme gerçekleşmeden etkili bir konuşmanın gerçekleşmesinin mümkün olmayacağı görüşünden hareketle yapılan bu çalışmada, konuşanın iletişim sürecinde aynı zamanda bir dinleyici olduğu da göz önünde bulundurularak etkinlikler hazırlanmış ve öğrencilerin hem dinleyici hem de konuşmacı rollerini aynı anda yaşamalarına olanak tanınmıştır.

KAYNAKÇA

- Aras, B. (2004). *İlköğretimde dinleme anlama becerisinin geliştirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bulut, B.N. (2004), “İlköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4): 443-452.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.B., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem.
- Çetinkanat, C. (1996), “İnsan ilişkilerinde etkili iletişim”, *Çağdaş Eğitim*, 21(223): 18-20.
- Doğan, Y. (2008), “İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2): 261-286.

- Doğan, Y. (2009), "Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1): 185-204.
- Erdem, İ. ve Kemalettin, D. (2008), "Güzel konuşma kurslarında verimliliği artırmaya yönelik bir alan araştırması/A scope research on related to improve prolificness in eloquence courses", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10).
- Gücüyeter, B. (2009), "Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde dinleme eğitimi/Listening training on turkish language and literature lesson", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2): 161-170.
- Johnson, K. O. (1951), "The Effect of classroom Training upon listening comprehensions", *Journal of Communication*, 1(1): 57-62.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2004), *Türkçe Öğretim*, Ankara: Ergin Yayınları.
- Kitao, K. (1996), *Testing speaking*. <http://www.eric.ed.gov> adresinden 12.06.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (1998), *Konuşma ve Yazma Eğitimi. Türkçe Öğretimi*, (Editör: Seyhun Topbaş) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2003), "Konuşma Eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13): 287.
- Lu, J. (2005), "The listening style inventory (LSI) as an instrument for improving listening skill", *Sino-US English Teaching*, 2(5): 45-50.
- Nation, I.S. P. and Newton, J. (2008), *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge.
- Özbay, M. (2001), "Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirme yolları", *Türk Dili*, 589: 9-14.
- Özbay, M. (2005), "Ana dili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri", *Journal Of Qafqaz University*, 16: 177-184.
- Özbay, M. (2005), "Sesle ilgili kavramlar ve konuşma eğitimi", *Milli Eğitim*, 168: 116-125.
- Öztürk, B. K. ve Altuntaş, İ. (2012), "İlköğretim ikinci kademedeki konuşma eğitimine yönelik öğretmen görüşleri", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 341-356.
- Pehlivan, B. K. (2005), "Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma", *İlköğretim Online Dergisi*. 4(2): 17-23.

- Richards, J. C. (2008), *Teaching Listening and Speaking*, Cambridge University Press
- Sevim, O. ve Gedik, M. (2014), "Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (52).
- Temizyürek, F. (2004), "Türkçe öğretiminde konuşma eğitiminin yeri ve önemi", *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 12. Eğitim Bilimleri Kongresi (Bildiriler)*, 4: 2764-2784.
- Uçgun, D. (2007), "Konuşma eğitimi etkileyen faktörler", *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1): 59-67.
- Yıldız, D. ve Yavuz, M. (2012), "Etkili konuşma ölçeği: Bir ölçek geliştirme. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*", 7(2): 319-334.

EK 1. ETKİLİ KONUŞMA ÖLÇEĞİ

5: Tamamen katılıyorum 4: Katılıyorum 3: Orta Derecede Katılıyorum 2: Katılmıyorum 1: Kesinlikle Katılmıyorum

Ek: 2 DİNLEME STİLLERİ ANKETİ

Size en uygun ifadeyi X koyarak işaretleyiniz.

1. Başkaları konuşurken onları dinlemek isterim.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

2. Başkalarını dikkatlice dinleyemem.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

3. Dinlerken konuşmanın içeriğini ve amacını tahmin edebilirim.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

4. Başkalarını dinlerken amacım vardır.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

5. Dinlerken önyargılarımı ve tutumlarımı kontrol edebilirim, bu nedenle de bu faktörler mesajı almamda etkili değildir.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

6. Bir daha tekrarlamamak için dinleme hatalarımı analiz ederim.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

7. Bir yargıya varmadan önce konuşmanın tamamını dinlerim.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

8. Konuşmacının mesajını tam anlamadığımda sorarım.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

9. Konuşmacının sözcüklerinin ve kavramlarının benimkiyle aynı anlamda olup olmadığını farkındayım.

() Her zaman () Sık sık () Bazen () Nadiren () Hiçbir Zaman

Mehmet Akif İnan'ın Medeniyet Tasavvuru ve Şiirlerinde Geleneğin Yeniden İnşası

Alt Boyutlar	Madde Numarası	Ölçek maddeleri	5	4	3	2	1
Sunum	1	Anlatmak istediklerini somutlaştırır.					
	2	Konuşmasında tutarlılığı sağlar					
	3	Olumlu (yapıcı) bir üslup kullanır					
	4	Konuşmasında bütünlük vardır.					
	5	Konuşması anlaşılır ve tatmin edici özelliktedir.					
	6	Doğru bilgiler verir.					
	7	Konuşmasını günlük hayatla ilişkilendirir					
Ses	8	Sesi açık, net ve anlaşılırdır.					
	9	Sesi ortamdaki herkes tarafından duyulur					
	10	Gereken yerlerde sesini yükseltmesi sayesinde konuşması daha etkili olur					
	11	Konuşması anlaşılacak hızdadır					
Üslup	12	Duraklara uyumuyla konuşması daha anlaşılır hale gelir.					
	13	Kelimeleri doğru telaffuz eder					

	14	Zengin bir kelime hazinesine sahiptir.					
	15	Standart Türkçeyi (İstanbul Türkçesi) kullanır.					
	16	Nezaket kuralları çerçevesinde cümleler kullanır.					
Konuşmaya Odaklanma	17	Sesinde dalgınlık ve tatsızlık hissedilir					
	18	Sesinde kibirlilik hissedilir.					
	19	Konuşmasında "ıı", "aaa" "ihhh", "eee" gibi seslere yer verir.					
	20	Konuşmasında anlatım bozuklukları yapar					
Dinleyicileri Dikkate Alma	21	Dinleyicilerin ilgisini canlı tutmak için mizahtan yararlanır.					
	22	Konuşmasını yaparken dinleyenlerin yüz ve beden ifadelerini dikkate alır.(Geri bildirimlerden faydalanır.)					
	23	Dinleyicilerin değerli olduğunu onlara hissettirir.					
	24	Konuştuğu konuyla ilgili terimleri açıklayarak kullanır.					